

OLIGOFRENIYA - AQLI KIRISHLIKNING KLINIK BELGILARI.

Imomova Mahbuba

G'aniyeva Marjona

ABDULLA QODIRIY NOMIDAGI JIZZOQ PEDAGOGIKA UNIVERSITETI PEDAGOGIK
PSIXOLOGIYA (LOGOPEDIA) KAFEDRASI 3-KURS – talabasi

Anatatsiya:

bugungi maqolamizda aqliy zaiflik, oligofreniya, ya'ni aqli zaif bolalar jamoaviy tushuncha bo'lib, aqliy zaiflikning paydo bo'lish vaqti, boshdan kechirgan kasallikning xarakteri, patologik o'zgarishlarning borishi va masalalar darajasi yoritilgan

Kalit so'zlar: Oligofreniya, yunoncha, "zaif fikrli", "oligofreniya", Davolash, past fikrlash, past fikrlash, Oligofreniyaning engil shakli

Kirish

Oligofreniya yunoncha "oligos" dan keladi - oz, oz; "Fren" "aql" so'zidan olingan bo'lib, "past, aqli past" degan ma'noni anglatadi. Oligofrenik bolalarning boshqa anomal bolalardan farqi shundaki, markaziy nerv sistemasining organik kasalliklari natijasida kognitiv funktsiya susayadi va bu nuqsonlar umrbod saqlanib qoladi. Amalda "aqliy zaiflik", "oligofrenik", "demans" atamaları tez-tez ishlatiladi. «Aqliy zaiflik» - bu aqliy zaiflik vaqtini, boshidan kechirgan kasallikning xarakterini va patologik o'zgarishlarning borishini o'z ichiga olgan jamoaviy tushuncha. , daraja bilan bog'liq masalalarni ko'rib chiqadi. Aqliy zaiflikni aniqlashda klinik, psixologik va pedagogik mezonlarni farqlash kerak. Klinik mezon aqliy zaiflik va markaziy asab tizimining qanday organik kasalliklari bilan bog'liqligi, psixologik mezon-kognitiv faoliyatning doimiy buzilishi; mezon - o'rganish qobiliyatining pastligi, ya'ni bola dastur materiallarini o'rgana olmaydi.[1]

Oligofreniya ona qornida bo'lgan davrda, tug'ilish davrida va tug'ilishdan 3 yoshgacha bo'lgan davrda bolaning markaziy asab tizimining shikastlanishi va kasalligi natijasida yuzaga keladi. Agar turli sabablarga ko'ra 3 yoshdan keyin aqliy zaiflik paydo bo'lsa, u orttirilgan aqliy zaiflik - demans deb ataladi. Demans progressivdir, ya'ni tabiatan yomonlashadi. Oligofreniyada nuqsonning kuchayishi kuzatilmaydi. Belgilari: rivojlanayotgan aqliy zaiflik, odatda, bola 2-3 yoshda ma'lum bo'ladi. Chunki bolaning nutqi 1 yoshdan keyin boshlanadi. Ota-onalar bolaning tengdoshlaridan

ortda qolayotganiga, harakat etishmasligiga, tilining kechikishiga e'tibor berishadi. Masalan, bola 3 yoshga to'lgan taqdirda ham nutqi rivojlanmaydi, o'yinchoqlarga qiziqmaydi, aqliy faoliyati juda sust. Bu bolalarning aksariyati jismonan bo'yi past. Oligofreniyaning og'ir shakllarida bolaning boshi kichik va uni tik ushlab turolmaydi.

Bola 5-6 yoshga kirganida aqliy zaiflik belgilari yaqqol namoyon bo'ladi. Uning xatti-harakati 3-4 yoshli bolanikiga o'xshaydi, ba'zilar juda qaysar, xirillagan va qaysar, boshqalari esa juda dangasa, ko'ngilochar tadbirlarga e'tibor bermaydilar. Oligofreniyaning engil shaklida bola gapiradi, uy yumushlarini bajaradi, narsalarga e'tibor beradi, lekin ular aqliy faoliyatni talab qiladigan vazifalarda zaif ekanligi ma'lum. Bunday bola bog'cha va maktabda oddiy ishlarni bajara olmaydi, oddiy arifmetik qo'shish va ayirishda katta qiyinchiliklarga duch keladi va tengdoshlari tomonidan qo'rqib ketadi. Shuning uchun oligofreniya bilan og'rigan bola kichikroq bolalar bilan o'ynashni yaxshi ko'radi. Bolalar bilan necha yoshda o'ynashiga qarab, uning aqliy rivojlanishida necha yil orqada qolganligini bilish mumkin.

Tashxis qanday qo'yiladi? Afsuski, aksariyat hollarda ota-onalar bola maktab yoshiga etganida shifokorga murojaat qilishadi. Ko'pincha, bolaning aqliy rivojlanishida orqada qolayotgani o'qituvchilar yoki boshlang'ich sinf o'qituvchilari tomonidan seziladi. Bunday paytlarda bog'cha va maktab psixologlari e'tiborli bo'lib, bolaning psixologik testlaridan o'tishlari kerak.

Davolash. Bola nevropsikolog yoki tibbiy psixolog tomonidan tekshiriladi. O'tkazilgan asab kasalliklarini aniqlash uchun nevropatologning tekshiruvini ham zarur. Davolash muolajalari dori vositalari (glutamik kislota, lesitin, foliy kislotasi, metionin, magniy va yod preparatlari), turli psixologik mashqlar va pedagogik usullar orqali amalga oshiriladi. Bunday bolalar uchun turli sharoitlarga ega maxsus maktablar mavjud. Bu maktablarda bolaning ruhiy va jismoniy salomatligini tiklash uchun maxsus pedagog va psixologlar ish olib boradi. Yaxshi natijaga erishish uchun bir necha yil kerak bo'ladi.[2]

Shifokorlar ko'pincha turli aminokislotalarni tavsiya qiladilar. Glutamik kislota, metionin, lesitin va foliy kislotasi ishtirokisiz miyada hech qanday aqliy jarayon sodir bo'lmaydi. Aqli zaif bolalar bu dori-darmonlarni har oyda shifokor tomonidan tuzilgan maxsus sxema bo'yicha qabul qilishlari kerak. Ularning jigarga zarari yo'q, aksincha, foydalidir. Oligofreniya kelib chiqish sabablariga ko'ra tug'ma va orttirilgan bo'lishi mumkin. Rhesus faktoromaning mos kelmasligi, xromosoma kasalliklari, fenilketonuriya va boshqalar tug'ma oligofreniyaga olib kelishi mumkin. Homiladorlik davrida onaning turli kasalliklari - og'ir virusli gripp, tif, qizilcha bilan kasallanish, ona organizmidagi turli parazitlarning homilaga yuqishi, homilaning zararlanishi, ota-onaning ichkilikbozligi ham oligofreniyaga sabab bo'lishi mumkin.

Tug'ish vaqtida bolani vakuum yoki vakuum ekstraktor bilan olib borish, bolaning boshini siqish, bolaning tug'ilish yo'li orqali uzoq o'tishi, tug'ilishning cho'zilishi yoki aksincha, haddan tashqari tez tug'ilishi natijasida markaziy asab tizimi shikastlanadi va oligofreniya paydo bo'ladi. mumkin Oligofreniya bolaning uch yoshgacha bo'lgan davrda turli og'ir kasalliklar (meningit, meningoensefalit, markaziy asab tizimining shikastlanishi) bilan kasallanishi natijasida yuzaga keladi.

Oligofreniya darajalari

Ruhiy (intellektual) rivojlanishga ko'ra, oligofreniya uch darajada namoyon bo'ladi: 1) ahmoqlik; 2) ikkiyuzlamachilik; 3) ahmoqlik.

Aqliy zaiflik oligofreniyaning eng engil darajasi bo'lib, bunday bolani tashqi ko'rinishiga qarab sog'lom tengdoshlaridan ajratib bo'lmaydi. Ular ko'pincha davlat maktabining birinchi sinfida o'qishni boshlaydilar, ammo qisqa vaqt ichida ular kam o'quvchilar qatoriga kiradilar. Umuman olganda, bolalar aql-idrok va tushunish bilan bog'liq vazifalarni bajarishda juda ko'p qiyinchiliklarga duch kelishadi, ammo ular yordamchi maktabga borib, dasturni o'zlashtirsalar, sanoat va qishloq xo'jaligi ishlab chiqarishida, maishiy xizmat ko'rsatish sohasida oddiy mehnat bilan shug'ullanishlari mumkin. Pedagog va o'qituvchilar bolalarni boshqa bolalardan ajratib, ularni maxsus bog'cha va maktablarda tarbiyalash va o'qitishni ta'minlashi yoki kompleks ta'limga jalb etishi kerak.

Ahmoqlar va ahmoqlar hatto tuzatuvchi maktab dasturida ham ta'lim olishga qodir emaslar. [3] Ular Ijtimoiy ta'minot vazirligi rivojlanishida kam qoloq bolalar, afsuski, ular ba'zan yordamchi maktablarda topiladi. Ular yordamchi maktab dasturini o'zlashtira olmaydilar. Ahmoq bolalar hatto o'z ota-onalarini ham tanimaydilar. Ular buni o'zlari qila olmaydilar. U o'ziga xizmat qila olmaydi. Imbesil bolalar ahmoq bolalarga qaraganda nisbatan rivojlangan bo'lsalar ham, mustaqil hayot kechira olmaydilar. Mehnat va aholini ijtimoiy muhofaza qilish vazirligi tizimidagi muassasalarda ularga oddiy bilimlar, ayrim oddiy mehnat turlari (o'z-o'ziga xizmat ko'rsatish, ekinlarni parvarish qilish, karton qutilar yasash va boshqalar) o'rgatiladi.

Oligofreniyaning barcha uchta darajasida o'qituvchilar va o'qituvchilar oligofrenik o'quvchilarni sog'lom tengdoshlari va shunga o'xshash kamchiliklari bo'lgan bolalardan ajrata olishlari kerak. Biroq, oligofreniyaning eng engil darajasini - aqliy zaiflikni boshqa shunga o'xshash anomaliyalardan va sog'lom bolalardan ajratish juda qiyin.

Qobiliyatli bolalarning rivojlanish xususiyatlari.

Ahmoq bolalar yoshligidanoq sog'lom tengdoshlaridan farq qiladi. Ularda, qoida tariqasida, ixtiyoriy shakldagi murakkab harakatlar rivojlanmagan. Ular boshlarini ushlab turishni, o'tirishni, yurishni kechroq o'rganadilar va nutqlari kech rivojlanadi. Ahmoq bolalar atrofdagi odamlarning oddiy nutqini tushunishadi, lekin ular murakkab so'z va iboralarni tushuna olmaydi. Aqli zaif bolaning nutqida qo'pol, tushunarsiz nuqsonlar bo'lmasa ham, ko'p tovushlar noto'g'ri talaffuz qilinadi, bunday bolaning so'z boyligi zaif va cheklangan. Ahmoq bolalar ham o'yin faoliyatida tengdoshlaridan farq qiladi. Ular o'yin holatini yetarlicha tushunmaydilar, o'yin davomida sog'lom tengdoshlariga to'liq bo'ysunadilar va ikkinchi darajali rollarni bajaradilar.

Qobiliyatli bolalar uchun bir qator kognitiv nuqsonlar xarakterlidir. Mening hodisa va hodisalarning muhim tomonlarini kuzatish, solishtirish, farqlash, ular orasidagi eng oddiy sabab-natija aloqalarini tushunish qobiliyatim hali ham rivojlanmagan. Aqli zaif bolaning tafakkuri, diqqati, sezgi va idroklari, xotirasi, tahlil qilish va sintez qilish qobiliyatlari yaxshi rivojlanmagan.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Jorayeva, S. (2021). INTELLECTUALLY DEFECTIVE LITTLE TO BE CARRIED WITH CHILDREN OF PRE-SCHOOL AGE EFFECTIVENESS OF CORRECTIONAL WORKS. Pedagogy in modern education and Journal of Psychology, 1 (3).

<https://ppmedu.jspsi.uz/index.php/ppmedu/article/view/3830>

2. Djurayeva Sokhiba Barat girl, Norkulova Sorahon Gulmurad girl Inclusive Education as a Factor for Improving the Quality of Life of Children with Disabilities <https://sciencebox.uz/index.php/ajed/article/view/983/916>
3. <https://azkurs.org/1-korreksion-pedagogika-fanining-tarmogi-sifatida.html?page>
4. www.fayllar.org
5. Priznaki oligophrenii u detey[1]
6. Prichiny i klassifikasiyu oligophrenii[2]
7. Oligophrenia u detey[3]
8. Deti Oligofreny[4]
9. <https://zen.yandex.ru/media/id/5e5e195e23f6716bacbc570a/priznaki-oligofrenii-u-detei-rasskazyvaet-detskii-psihiatr-5f87d84adc9ac8787cb8b91a>
- 10.↑ <https://www.krasotaimedicina.ru/diseases/psychiatric/oligophrenia>